

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР КОГНІТИВНИХ І СЕМІОТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ І ПОЕТИКИ
УКРАЇНСЬКЕ ФУЛБРАЙТІВСЬКЕ КОЛО**

МОВА – ЛІТЕРАТУРА – МИСТЕЦТВО : КОГНІТИВНО-СЕМІОТИЧНИЙ ІНТЕРФЕЙС

**Матеріали Міжнародної наукової конференції
КНЛУ, Київ, 25–27 вересня 2014 р.**

**Київ
Вид. центр КНЛУ
2014**

УДК 81[1+22] : 82 : 7

Друкується за рішенням ученої ради
Київського національного лінгвістичного університету
протокол № 14 від 23 червня 2014 р.

**Мова – література – мистецтво : когнітивно-семіотичний інтерфейс :
Матеріали Міжнародної наукової конференції / КНЛУ, Київ, 25–27 вересня
2014 р. : [відп. ред. О. П. Воробйова]. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2014. – 144 с.**

*Це видання здійснено за підтримки Відділу преси, освіти та культури
Посольства США в Україні. Точка зору, відображена у виданні, може не
співпадати з офіційною позицією уряду США.*

Збірник матеріалів конференції підготовлено в межах проекту міждисциплінарних студій, які охоплюють когнітивні і семіотичні дослідження художніх та мистецьких творів у їх взаємодії і взаємному впливі. Проект, започаткований Українською асоціацією когнітивної лінгвістики і поетики, спрямовано на вирішення питань, пов'язаних з розкриттям природи мовної та естетичної творчості, висвітленням інтерсеміотичної кореляції мовної, художньої і мистецької тропеїки, співвіднесенням візуальних мистецтв і мовної когніції, окресленням лінгвосеміотичної специфіки виявів креативності мовної та дискурсивної особистостей. До збірника увійшли тези доповідей вітчизняних та зарубіжних фахівців з різних країн Європи, Азії, із США, Австралії та Росії. Збірник адресовано фахівцям-філологам, мистецтвознавцям, студентам та аспірантам філологічних факультетів, а також широкому колу читачів-гуманітаріїв.

The Conference Proceedings represent a multidisciplinary research project that embraces cognitive and semiotic studies of literary texts and works of art in their interaction and cross-influence. This project, launched by the Ukrainian Association of Cognitive Linguistics and Poetics, addresses the issues related to revealing the nature of linguistic and aesthetic creativity, highlighting intersemiotic correlations of verbal, literary and artistic tropes, bringing together visual arts and verbal cognition, displaying the semiotic specificity of linguistic and discourse personalities from their creativity perspective. The Proceedings include abstracts of the conference papers presented by Ukrainian researchers and foreign scholars from Europe, Asia, the USA, Australia, and Russia. The Book of Abstracts is intended for scholars of philology and arts, for students and doctoral students of philological departments, as well as a wide range of those who are interested in humanities.

Редакційна колегія: О. П. Воробйова (відповідальний редактор)
Н. П. Ізотова
І. В. Мейзерська

© УАКЛіП, 2014

© Вид. центр КНЛУ, 2014

МЕТАФОРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РЕАЛЬНОСТІ ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ

Філіппова Н. М.

Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова

Метафоризація, як відомо, є одним з універсальних семантичних процесів мови, мовним явищем, яке відбиває процес пізнання світу. З точки зору когнітивного аналізу метафору розглядають як когнітивний процес, що виражає та формує нові поняття і без якого неможливо отримати нові знання [1].

Взагалі сьогодні метафору розуміють: 1) як асоціативне порівняння; один із стилістичних прийомів; 2) як взаємодію двох глибинних структур; 3) як основну ментальну операцію, засіб пізнання, оскільки нові явища та об'єкти отримують назви (номінації) шляхом пристосування існуючих слів у мові або створення нових слів, тобто назва та повідомлення нерозривні, а комунікація та номінація – це взаємозумовлені явища; 4) мовну одиницю, яка має деякі основні функції, які проявляються під впливом текстового оточення (номінативна – фіксація знань, комунікативна – передача нової інформації, когнітивна – обробка інформації, прагматична – передача точки зору автора і т.д.); 5) засіб мовленнєвого впливу та варіативної інтерпретації дійсності, тобто як один з процедурних механізмів такого впливу, який може входити до моделі адресата.

Тому нам здалося доречним використати в навчальному процесі інструментарій концептуального аналізу тексту або його фрагментів, який був запропонований проф. О. П. Воробйовою [2].

Протягом двох років ми мали змогу переконатися в ефективності використання такої методики в курсах «Семіотика» та «Когнітивна лінгвістика». Надзвичайно продуктивними та дуже цікавими для студентів виявилися потенційні можливості, які дозволяли їм «збирати» знання з лексикології, стилістики, лінгвістики тексту, комунікативної лінгвістики, психолінгвістики для того, щоб здійснити своєрідну «психолінгвістичну діагностику» автора, який створив твір за своїх індивідуальних обставин із певною метою. Наприклад, один з таких проектів стосувався декодування ментальної структури концепту «Кохання» на матеріалі аналізу 20 віршів англійських поетів XVIII–XX сторіч. Таке почуття або ментальний стан важко тлумачити як поняття, але пояснення через образи («хвороба», «сила», «життя», «подорож», «вогонь» і т.д.) розкриває феномен цієї емоції, дає можливість побудувати фрейм, зрозуміти роль метафори як моделі вербалізації концепту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Краткий словарь когнитивных терминов / Е. С. Кубрякова, В. З. Демьянков, Ю. Г. Панкрац, Л. Г. Лузина / [под общ. ред. Е. С. Кубряковой]. – М. : Изд-во МГУ, 1996. – 245 с.
2. Воробьева О. П. Художественная семантика : когнитивный сценарий // С любовью к языку : сб. науч. тр. [посвящается Е. С. Кубряковой]. – М. ; Воронеж : ИЯ РАН, Воронеж. гос. ун-т, 2002. – С. 279–384.